

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Kwaliteitseisen tweede trimester SEO (structureel echoscopisch onderzoek)

Versie 8.0, vastgesteld door het RIVM-CvB na positief
advies van de Programmacommissie Prenatale Screening
op 16 februari 2021.

Inhoudsopgave

Inleiding 3

1 Algemene voorwaarden 4

1.1 Vergunningplichtig 4

1.2 Pretecho 4

1.3 Draaiboek 4

1.4 Echocentrum 4

1.5 Echoscopist 5

2 Gegevens en kwaliteitsborging 6

3 Protocol tweede trimester SEO 7

4 Beeldvorming 8

4.1 Registratie 8

4.2 Onvoldoende beeldvorming 8

4.3 Tarief vervolgecho 8

5 Vervolgecho bij een indicatie pyelectasie 9

6 Uitslag 10

7 Beleid bij verdenking van afwijking 11

8 Verwijzen naar een Centrum voor Prenatale Diagnostiek 12

9 Verwijzing en verantwoordelijkheden SEO en GUO 13

Inleiding

Dit document beschrijft de kwaliteitseisen voor het tweede trimester structureel echoscopisch onderzoek (SEO) in het kader van de prenatale screening op down-, edwards- en patausyndroom en structurele afwijkingen. Het doel van prenatale screening is om zwangeren die dat wensen tijdig te informeren over de eventuele aanwezigheid van één of meer aandoeningen, zodat zij een keuze kunnen maken uit verschillende handelingsopties.

Het tweede trimester SEO

Het tweede trimester SEO is een onderzoek naar de aanwezigheid van een open rug of een open schedel. Daarnaast wordt bij deze echo gekeken naar de structuur en ontwikkeling van de organen en de groei van de foetus. Het tweede trimester SEO kan worden uitgevoerd tussen week 18+0 en week 21+0 van de zwangerschap, en bij voorkeur tussen week 19+0 en 20+0 van de zwangerschap.

Het tweede trimester SEO maakt deel uit van prenatale screening en wordt uitgevoerd indien een zwangere gecounseld is en kiest voor dit onderzoek.

Naast echografische screening op neurale buisdefecten kunnen bij de uitvoering van het tweede trimester SEO andere structurele afwijkingen gevonden worden. Het gaat hier om aandoeningen die verschillen in ernst.

[Het modelprotocol SEO van de NVOG](#) vormt de inhoudelijke basis voor het tweede trimester SEO. In dit protocol staan de voorwaarden beschreven die gesteld worden aan de uitvoering van het tweede trimester SEO en welke structuren geëvalueerd dienen te worden. In dit protocol wordt tevens verwezen naar het [NVOG protocol foetale biometrie](#) waaraan betrokken zorgverleners moeten voldoen. Verder zijn het [NVOG beleidsadvies onverwachte bevindingen SEO](#) (voorheen sonomarkers) en de [kwaliteitseisen voor tweede trimester SEO-echoscopist](#) van toepassing. De kwaliteitseisen zijn te vinden op www.pns.nl/down-edwards-patau-en-seo/professionals/kwaliteitseisen .

1 Algemene voorwaarden

1.1 Vergunningplichtig

De prenatale screening op down-, edwards- en patausyndroom en structureel echoscopisch onderzoek valt onder de Wet op het Bevolkingsonderzoek (WBO), omdat er onder andere onbehandelbare aandoeningen gedetecteerd worden. Op grond van die wet mag de screening alleen worden uitgevoerd als daarvoor een vergunning is verleend.

Er zijn acht Regionale Centra voor Prenatale Screening die een vergunning op grond van de WBO hebben gekregen en vervolgens met zorgverleners kwaliteitsovereenkomsten aangaan voor het uitvoeren van de screening. De vergunninghouders hebben voornamelijk de taak om de kwaliteit van de screening te borgen. Vóór aanvang van de werkzaamheden dient de SEO-echoscopist door het Regionaal Centrum in Peridos gekoppeld te zijn aan het gecontracteerde echocentrum waar de echoscopist werkzaam is. Daarnaast zijn de gestelde [eisen aan de apparatuur en beeldopslag](#) van toepassing.

Het tweede trimester SEO mag alléén uitgevoerd worden door een echoscopist die aan de gestelde [kwaliteitseisen tweede trimester SEO-echoscopist](#) voldoet.

1.2 Pretecho

Een pretecho mag niet worden aangeboden voorafgaand aan, gecombineerd met, en/of aansluitend op een SEO. De SEO-echoscopist dient, indien aan de orde, duidelijk te maken wat het verschil is tussen een SEO en een pretecho. Zo is een SEO een medisch onderzoek en dient een pretecho een niet medisch doel. Een pretecho mag niet vanuit de handeling prenatale screening worden aangeboden. Het screenen op structurele afwijkingen is WBO plichtig en mag niet als pretecho worden aangeboden.

1.3 Draaiboek

Het draaiboek prenatale screening down-, edwards- en patausyndroom en het structureel echoscopisch onderzoek maakt onderdeel uit van de professionele standaard voor de werkzaamheden binnen de prenatale screening. Het draaiboek bevat uitgebreide informatie voor alle betrokken actoren bij de uitvoering van de prenatale screening.

1.4 Echocentrum

Het echocentrum dient in het bezit te zijn van een AGB-code en dient in het kader van de Wet op de bevolkingsonderzoeken (WBO) een samenwerkingsovereenkomst voor het tweede trimester SEO aan te gaan met het Regionaal Centrum dat vergunninghouder is.

Het echocentrum dient ervoor te zorgen dat de aan het echocentrum verbonden echoscopisten voldoen aan de landelijke kwaliteitseisen in de prenatale screening. Ook dient het echocentrum te zorgen voor correcte

vermelding in Peridos en wijzigingen daarin direct te melden aan het Regionaal Centrum.

Bij voorkeur vinden het eerste en het tweede trimester SEO plaats in hetzelfde centrum.

1.5 Echoscopist

Echoscopisten die het tweede trimester SEO uitvoeren, dienen zich te houden aan de [kwaliteitseisen tweede trimester SEO-echoscopist](#).

2 Gegevens en kwaliteitsborging

De gecontracteerde zorgverleners zijn wettelijk verplicht gegevens, zoals persoonsgegevens en uitslagen en daarbij horende conclusies, aan te leveren aan het Regionaal Centrum. Zij registreren en beheren de gegevens in een digitaal dossier (Peridos). Op basis van deze gegevens kan het Regionaal Centrum haar kwaliteitsborgingstaak aangaande het tweede trimester SEO uitvoeren.

Een tweede trimester SEO-echoscopist dient gegevens te registreren en op te slaan conform het NVOG modelprotocol SEO en zoals vermeld in de bijlage van de kwaliteitsbeoordeling tweede trimester SEO. De [gegevens](#) die aangeleverd moeten worden, zijn landelijk vastgesteld. De aanlevering van de data van het tweede trimester SEO dient via veilig elektronisch verkeer, gestructureerd en frequent (conform de op dat moment overeengekomen uitwisselingsstandaarden) te verlopen.

3 Protocol tweede trimester SEO

Het [modelprotocol SEO van de NVOG versie 2.0](#), d.d. 07-03-2012 vormt de inhoudelijke basis voor het tweede trimester SEO. De nieuwe [SEO leidraad versie 3.0](#), d.d. 23-07-2019 mag ook worden gevolgd, echter deze is nog niet formeel overgenomen in de prenatale screening. Hierover vindt nog overleg plaats met de NVOG. Zie ook het [voorbeeldlogboek](#).

4 Beeldvorming

4.1 Registratie

De echoscopist dient de gegevens betreffende de foetale anatomie en biometrie digitaal vast te leggen in het bronsysteem. Zowel de beeldvorming als het echoverslag dienen minimaal 20 jaar bewaard te worden.

4.2 Onvoldoende beeldvorming

Ten aanzien van de beeldvorming heeft de echoscopist een inspanningsverplichting. De beeldvorming bij het tweede trimester SEO kan soms onvoldoende zijn vanwege bijvoorbeeld een ongunstige foetale ligging of maternale obesitas. Als gevolg hiervan kunnen sommige orgaansystemen niet optimaal beoordeeld worden en/of bepaalde metingen niet betrouwbaar worden uitgevoerd. De zwangere (en haar partner) dienen altijd geïnformeerd te worden over eventuele niet te beoordelen orgaansystemen en de mogelijke implicaties hiervan. Dit dient genoteerd te worden in het digitaal dossier.

Als sprake is van een **incompleet** tweede trimester SEO vanwege onvoldoende beeldvorming, moet op korte termijn een herhaling van het echoscopisch onderzoek plaatsvinden. Bij voorkeur binnen hetzelfde bezoek (na 15-30 minuten rondlopen zwangere, maar niet na 21+0 weken). Dit is belangrijk vanwege de mogelijkheid van vervolgdagnostiek en de uitslagtermijn na verwijzing naar een Centrum voor Prenatale Diagnostiek.

Wanneer na herhaling nog steeds sprake is van een incompleet tweede trimester SEO vanwege onvoldoende beeldvorming dient te worden verwezen naar een Centrum voor Prenatale Diagnostiek.

Als sprake is van een **compleet** tweede trimester SEO zonder verdenking op afwijkende bevindingen, enkel met suboptimale beeldvorming, bijvoorbeeld vanwege maternale obesitas, hoeft geen herhaling plaats te vinden en niet te worden verwezen.

4.3 Tarief vervolgecho

Het kan nodig zijn om een tweede (tweede trimester) SEO uit te voeren. Deze tweede echo is verdisconteerd in het tarief voor het tweede trimester SEO en kan niet apart worden gedeclareerd.

5 Vervolgecho bij een indicatie pyelectasie

Bij een pyelectasie ≥ 7 mm en < 10 mm tijdens het tweede trimester SEO is een herbeoordeling middels een vervolgecho bij 32 weken geïndiceerd. Indien pyelectasie > 10 mm directe verwijzing naar Centrum voor Prenatale Diagnostiek. Deze vervolgecho voor pyelectasie is onderdeel van het tweede trimester SEO, kan niet apart worden gedeclareerd en dient uitgevoerd te worden door een tweede trimester SEO-echoscopist. Conform de richtlijn van de NVOG¹ dienen bij dat onderzoek naast het onderzoek naar de pyela de volgende metingen te worden uitgevoerd: hartactie, ligging van de foetus, placenta, vruchtwater en biometrie.

¹ NVOG kwaliteitsnorm foetale echoscopie

6 Uitslag

De beelden van het tweede trimester SEO worden geïnterpreteerd door een gecertificeerd echoscopist die de bevindingen aansluitend aan het onderzoek meedeelt aan de zwangere.

De echoscopist dient de verloskundig zorgverlener een verslag te sturen van het onderzoek, inclusief groeigegevens.

7 Beleid bij verdenking van afwijking

De verloskundig zorgverlener is verantwoordelijk voor de verwijzing voor het vervolgonderzoek en het gesprek in een Centrum voor Prenatale Diagnostiek (indien de zwangere dit wenst). Over de verwijzing dienen de echoscopist en de verloskundig zorgverlener gezamenlijk goede afspraken te maken. Verwijzing van en voorlichting aan de zwangere vindt conform deze afspraken plaats. Indien bij een tweede trimester SEO een afwijking wordt vermoed dient de zwangere dezelfde dag te worden verwezen naar een Centrum voor Prenatale Diagnostiek met faciliteiten voor een GUO type 2.

De echoscopist kan, indien hier regionale afspraken over zijn gemaakt, de zwangere zelf verwijzen (de verloskundig zorgverlener blijft verantwoordelijk) of laat dit doen door de verloskundig zorgverlener van de zwangere. Het streven is een GUO type 2, indien gewenst door de zwangere, binnen 3-4 werkdagen te laten plaatsvinden.

Een tussenstap, via een lokaal ziekenhuis zonder GUO-faciliteiten, is niet toegestaan om vertraging in de zorgverlening en ongewenste wijzigingen in het verwijsbeleid te voorkomen.

8 Verwijzen naar een Centrum voor Prenatale Diagnostiek

Zie het [modelprotocol SEO](#) voor informatie over wanneer moet worden doorverwezen naar een Centrum voor Prenatale Diagnostiek.

De zwangere kan na overleg met de verloskundig zorgverlener altijd afzien van een directe verwijzing naar een Centrum voor Prenatale Diagnostiek.

9 Verwijzing en verantwoordelijkheden SEO en GUO

De primaire verantwoordelijkheid van het stellen van een indicatie voor een GUO type 1 in het tweede trimester ligt bij de verloskundig zorgverlener. Indien de zwangere met een GUO type 1 indicatie toch bij de echoscopist komt, dient deze de zwangere erop te wijzen dat zij (mogelijk) in een Centrum voor Prenatale Diagnostiek dient te worden gezien. De echoscopist dient de zwangere erop te wijzen dat een tweede trimester SEO geen alternatief is voor een GUO type 1. Wat niet betekent dat een tweede trimester SEO niet mag worden uitgevoerd.

Indien de zwangere ondanks dat er een indicatie is voor een GUO type 1, toch kiest voor een tweede trimester SEO, dient de echoscopist deze afwijkende gang van zaken en de gegeven voorlichting, met toelichting van reden, vast te leggen in het dossier. De echoscopist dient dit, in geval van verwijzing, te vermelden in de verwijsbrief (ook indien de counselor zelf het tweede trimester SEO uitvoert).

De uiteindelijke uitvoerder van het tweede trimester SEO (de tweede trimester SEO-echoscopist) moet er op kunnen vertrouwen dat zwangeren die verwezen worden voor het tweede trimester SEO adequaat gecounseld zijn voorafgaand aan de verwijzing voor het tweede trimester SEO. Het is dus niet aan de echoscopist om voorafgaand aan elke tweede trimester SEO zich ervan te vergewissen of de zwangere een GUO type 1 indicatie heeft.